

Wniosek
o objęcie ochroną prawną rzeczy ruchomej o wartości historycznej, artystycznej lub naukowej,
wypożyczanej z zagranicy na wystawę czasową organizowaną na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

ADRESAT

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego
ul. Krakowskie Przedmieście 15/17
00-071 Warszawa

A.1. WNIOSKODAWCA (organizator wystawy)

1. Nazwa i siedziba jednostki organizacyjnej: Muzeum Narodowe w Warszawie	
2. Adres: Aleje Jerozolimskie 3, 00-495 Warszawa	
3. Tytuł wystawy: „Adolph Menzel (1815-1905). Niestrudzony obserwator / Tireless Observer”	
4. Miejsce wystawy: Gmach Główny Muzeum Narodowego w Warszawie	5. Termin rozpoczęcia i zakończenia wystawy: 10.09.2026 – 13.12.2026

A.2. WYPOŻYCZAJĄCY (właściciel lub posiadacz)

1. Imię i nazwisko albo nazwa i siedziba: Alte Nationalgalerie, Staatliche Museen zu Berlin
2. Adres: Alte Nationalgalerie, Staatliche Museen zu Berlin, Bodestraße 1-3, 10178 Berlin

A.3. OPIS RZECZY RUCHOMEJ

1. Nazwa lub tytuł: Die Berlin-Potsdamer Bahn (tłum. na j. pol. <i>Kolej berlińsko-poczdamska</i> ; tłum. na j. ang. <i>The Berlin-Potsdam Railway</i>) Nr inw. A I 634	2. Imię i nazwisko autora lub nazwa warsztatu: Adolph Menzel

<p>3. Czas powstania:</p> <p>1847</p>	<p>4. Wymiary, materiał, technika:</p> <p>42 x 52 cm, olej na płótnie</p>
<p>5. Opis, w tym cechy charakterystyczne (znaki, sygnatury, napisy itp.):</p> <p>Obraz jest malowany farbami olejnymi na płótnie o wymiarach 42 × 52 cm. Jest sygnowany pędzlem po prawej dołu: A.M. 1847.</p>	
<p>6. Stan zachowania:</p> <p>Dobry</p>	<p>7. Kraj będący miejscem stałego przechowywania:</p> <p>Republika Federalna Niemiec</p>
<p>7. Krótka historia: Nabycie: 1899 r., zakup od galerii sztuki R. Wagner, Berlin; <u>Proweniencja:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • 1882 r., Dr. Wilhelm Puhmann, Poczdam • Spadkobiercy Wilhelma Puhmanna • Hermann Heinrich Meier, Brema, (wymiana) • 24.06.1899 r., galeria sztuki R. Wagner, Berlin 	
<p>9. Planowany termin wwiezienia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:</p> <p>24.08.2026</p>	<p>10. Planowany termin wywiezienia z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:</p> <p>31.12.2026</p>

A.4. UZASADNIENIE WNIOSKU, w tym istnienia przesłanek, o których mowa w art. 31a ust. 1 pkt 1 i 5 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2012 r. poz. 987 oraz z 2015 r. poz. 1505)

Pragniemy zaprezentować obraz „Kolej berlińsko-poczdamska”, aby podkreślić kunszt Menzla jako pejzażysty. Wyśmienita technika malarska, mistrzowska gra światła i cienia, odległa panorama miasta oraz wczesna fascynacja motywami przemysłowymi tworzą okazję do opowiedzenia historii nie tylko o samym Menzlu, ale także o kontekście dziejowym, w którym powstało to dzieło – rewolucji przemysłowej i ekspansji urbanistycznej Berlina.

Wystawa „Adolph Menzel (1815-1905). Niestrudzony obserwator / Tireless observer” będzie pierwszą w historii monograficzną i przekrojową wystawą twórczości Menzla w Polsce. Wystawa oraz jej katalog są ponadto zwieńczeniem kilkuletniej pracy badawczej MNW nad twórczością Menzla, prowadzonej we współpracy z niemieckimi placówkami muzealnymi i archiwami. W zbiorach polskich przechowywane są jedynie dwa obrazy artysty, dlatego **Kolej berlińsko-poczdamska** jest niezbędna do uzupełnienia narracji ekspozycji i wątków poświęconych twórczości malarskiej Menzla. Obecność tego dzieła na wystawie jest kluczowa do ukazania całokształtu twórczości artysty, który jest mało znany szerszej publiczności w Polsce. Jako taki, będzie wyjątkowo atrakcyjny dla polskiego odbiorcy, a wystawa w MNW okazją do jego zobaczenia – dzieło na co dzień eksponowane jest w Starej Galerii Narodowej w Berlinie.

Immunitet jest warunkiem użyczenia rysunku na wystawę, zgłoszonym przez właściciela, Alte Nationalgalerie w Berlinie.

A.5. DATA I PODPIS WNIOSKODAWCY

1. Data:

20.02.2027

2. **dr hab. Agnieszka Lajus, prof. UW**
Podpis:

Dyrektor
Muzeum Narodowe w Warszawie

A.6. WYJAŚNIENIA DO ZASTRZEŻEŃ*

Empty space for providing explanations for reservations.

A.7. DATA I PODPIS WNIOSKODAWCY*

1. Data:

2. Podpis:

*Wypełnia się w przypadku zgłoszenia zastrzeżenia, o którym mowa w art. 31b ust. 3 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach.

Wniosek o objęcie ochroną prawną rzeczy ruchomej o wartości historycznej, artystycznej lub naukowej, wypożyczanej z zagranicy na wystawę czasową organizowaną na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	
ADRESAT	
Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego ul. Krakowskie Przedmieście 15/17 00-071 Warszawa	
A.1. WNIOSKODAWCA (organizator wystawy)	
1. Nazwa i siedziba jednostki organizacyjnej: Muzeum Narodowe w Warszawie	
2. Adres: Aleje Jerozolimskie 3, 00-495 Warszawa	
3. Tytuł wystawy: „Adolph Menzel (1815-1905). Niestrudzony obserwator / Tireless Observer”	
4. Miejsce wystawy: Gmach Główny Muzeum Narodowego w Warszawie	5. Termin rozpoczęcia i zakończenia wystawy: 10.09.2026 – 13.12.2026
A.2. WYPOŻYCZAJĄCY (właściciel lub posiadacz)	
1. Imię i nazwisko albo nazwa i siedziba: Alte Nationalgalerie, Staatliche Museen zu Berlin	
2. Adres: Alte Nationalgalerie, Staatliche Museen zu Berlin, Bodestraße 1-3, 10178 Berlin	
A.3. OPIS RZECZY RUCHOMEJ	
1. Nazwa lub tytuł: Schlafzimmer des Künstlers in der Ritterstraße (tłum. na j. pol. <i>Sypialnia artysty w mieszkaniu przy Ritterstraße</i> ; tłum. na j. ang. <i>The Artist's Bedroom in Ritterstrasse</i>) Nr inw. A 1 860	2. Imię i nazwisko autora lub nazwa warsztatu: Adolph Menzel

<p>3. Czas powstania:</p> <p>1847</p>	<p>4. Wymiary, materiał, technika:</p> <p>56 x 46 cm, olej na tekturze</p>
<p>5. Opis, w tym cechy charakterystyczne (znaki, sygnatury, napisy itp.):</p> <p>Obraz jest malowany farbami olejnymi na tekturze o wymiarach 56 × 46 cm. Jest sygnowany pędzlem u dołu: A.M. 1847.</p>	
<p>6. Stan zachowania:</p> <p>Dobry</p>	<p>7. Kraj będący miejscem stałego przechowywania:</p> <p>Republika Federalna Niemiec</p>
<p>7. Krótka historia:</p> <p>Nabycie: 1905 r., zakup za pośrednictwem galerii sztuki R. Wagner, Berlin <u>Proweniencja:</u> 03.08.1908 r., własność prywatna („M. C. O.”), Berlin</p>	
<p>9. Planowany termin wwiezienia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:</p> <p>24.08.2026</p>	<p>10. Planowany termin wywiezienia z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:</p> <p>31.12.2026</p>

A.4. UZASADNIENIE WNIOSKU, w tym istnienia przesłanek, o których mowa w art. 31a ust. 1 pkt 1 i 5 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2012 r. poz. 987 oraz z 2015 r. poz. 1505)

Obraz należy do grupy wczesnych dzieł malowanych nie na sprzedaż, lecz wyłącznie dla siebie oraz rodziny i najbliższych przyjaciół. Być może dlatego ma tak osobisty charakter – oglądamy wnętrze sypialni Menzla. Pejzaż za oknem malowany jest gęstą kryjącą farbą i drobnym pędzlem, który umożliwił zdefiniowanie wielu szczegółów – dostrzegamy nawet robotników kładących dachówkę na szczycie jednej z kamienic. Z jasnością i precyzją wykonania partii pejzażu kontrastuje wnętrze pokoju. Tu kolory są przygaszone, a przytłumione światło emanuje różową poświatą – to efekt zastosowania przez artystę ceglanoróżowej podmalówki, wyraźnie widocznej w wielu miejscach lub przeświecającej spod warstw farby. Tym razem nakładana jest ona cienko, spontanicznie i znacznie szerszym pędzlem – lewa strona kompozycji zyskuje przez to wręcz abstrakcyjny charakter. W dziele tym w pełni ujawnia się tym samym techniczna maestria artysty.

Wystawa „Adolph Menzel (1815-1905). Niestrudzony obserwator / Tireless observer” będzie pierwszą w historii monograficzną i przekrojową wystawą twórczości Menzla w Polsce. Wystawa oraz jej katalog są ponadto zwieńczeniem kilkuletniej pracy badawczej MNW nad twórczością Menzla, prowadzonej we współpracy z niemieckimi placówkami muzealnymi i archiwami. W zbiorach polskich przechowywane są jedynie dwa obrazy artysty, dlatego **Sypialnia artysty w mieszkaniu przy Ritterstrasse** jest niezbędna do uzupełnienia narracji ekspozycji i wątków poświęconych twórczości malarskiej Menzla. Obecność tego dzieła na wystawie jest kluczowa do ukazania całokształtu twórczości artysty, który jest mało znany szerszej publiczności w Polsce. Jako taki, będzie wyjątkowo atrakcyjny dla polskiego odbiorcy, a wystawa w MNW okazją do jego zobaczenia – dzieło na co dzień ekspozowane jest w Starej Galerii Narodowej w Berlinie.

Immunitet jest warunkiem użyczenia rysunku na wystawę, zgłoszonym przez właściciela, Alte Nationalgalerie w Berlinie.

A.5. DATA I PODPIS WNIOSKODAWCY

1. Data: 20.02.2027	2. Podpis: Agnieszka Lajus, prof. UW Dyrektor
------------------------	--

Muzeum Narodowe w Warszawie

A.6. WYJAŚNIENIA DO ZASTRZEŻEŃ*

--

A.7. DATA I PODPIS WNIOSKODAWCY*

1. Data:	2. Podpis:
----------	------------

*Wypełnia się w przypadku zgłoszenia zastrzeżenia, o którym mowa w art. 31b ust. 3 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach.

Wniosek
o objęcie ochroną prawną rzeczy ruchomej o wartości historycznej, artystycznej lub naukowej,
wypożyczanej z zagranicy na wystawę czasową organizowaną na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

ADRESAT

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego
ul. Krakowskie Przedmieście 15/17
00-071 Warszawa

A.1. WNIOSKODAWCA (organizator wystawy)

1. Nazwa i siedziba jednostki organizacyjnej: Muzeum Narodowe w Warszawie	
2. Adres: Aleje Jerozolimskie 3, 00-495 Warszawa	
3. Tytuł wystawy: „Adolph Menzel (1815-1905). Niestrudzony obserwator / Tireless Observer”	
4. Miejsce wystawy: Gmach Główny Muzeum Narodowego w Warszawie	5. Termin rozpoczęcia i zakończenia wystawy: 10.09.2026 – 13.12.2026

A.2. WYPOŻYCZAJĄCY (właściciel lub posiadacz)

1. Imię i nazwisko albo nazwa i siedziba: Alte Nationalgalerie, Staatliche Museen zu Berlin
2. Adres: Alte Nationalgalerie, Staatliche Museen zu Berlin, Bodestraße 1-3, 10178 Berlin

A.3. OPIS RZECZY RUCHOMEJ

1. Nazwa lub tytuł: Huldigung der Schlesischen Stände vor Friedrich II. in Breslau 1741. Skizze (tłum. na j. pol. <i>Hold stanów śląskich przed Fryderykiem II w 1741 r. (szkic)</i> ; tłum. na j. ang. <i>Homage of the Silesian Estates to Frederick II, oil sketch</i>) Nr inw. A III 505	2. Imię i nazwisko autora lub nazwa warsztatu: Adolph Menzel

<p>3. Czas powstania:</p> <p>1855</p>	<p>4. Wymiary, materiał, technika:</p> <p>31,3 x 44,5 cm, olej na papierze, naklejonym na płótno</p>
<p>5. Opis, w tym cechy charakterystyczne (znaki, sygnatury, napisy itp.):</p> <p>Obraz jest malowany farbami olejnymi na papierze naklejonym na płótno o wymiarach 31,3 × 44,5 cm.</p>	
<p>6. Stan zachowania:</p> <p>Dobry</p>	<p>7. Kraj będący miejscem stałego przechowywania:</p> <p>Republika Federalna Niemiec</p>
<p>7. Krótka historia:</p> <p>Nabytie: 1889 r., zakup wraz z kolekcją Menzela od handlarza dziełami sztuki Hermanna Pächtera (firma R. Wagner), Berlin;</p> <p><u>Proweniencja:</u> 09.04.1889 r., Hermann Pächter, galeria i wydawnictwo sztuki Wagner, Berlin</p>	
<p>9. Planowany termin wwiezienia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:</p> <p>24.08.2026</p>	<p>10. Planowany termin wywiezienia z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:</p> <p>31.12.2026</p>

A.4. UZASADNIENIE WNIOSKU, w tym istnienia przesłanek, o których mowa w art. 31a ust. 1 pkt 1 i 5 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2012 r. poz. 987 oraz z 2015 r. poz. 1505)

Prezentując szkic olejny do obrazu „Hołd stanów śląskich”, pragniemy zaoferować zwiedzającym rzadką możliwość wglądu w tajniki warsztatowe Menzla – rozpoczynającego proces tworzenia docelowego dzieła sztuki. To właśnie szkic umożliwił zaprojektowanie kompozycji, układu postaci i rozłożenia partii światła i cieni. Obraz ten jest również godnym uwagi przykładem malarstwa historycznego, uwieczniającym istotny moment z panowania króla Fryderyka II. Poza walorami artystycznymi, kompozycja ta niesie ze sobą głęboki wydźwięk historyczny; została zamówiona przez Śląskie Towarzystwo Artystyczne (Schlesischer Kunstverein) we Wrocławiu, co podkreśla jej kulturowe i regionalne znaczenie.

Wystawa „Adolph Menzel (1815-1905). Niestrudzony obserwator / Tireless observer” będzie pierwszą w historii monograficzną i przekrojową wystawą twórczości Menzla w Polsce. Wystawa oraz jej katalog są ponadto zwieńczeniem kilkuletniej pracy badawczej MNW nad twórczością Menzla, prowadzonej we współpracy z niemieckimi placówkami muzealnymi i archiwami. W zbiorach polskich przechowywane są jedynie dwa obrazy artysty, dlatego **Hold stanów śląskich przed Fryderykiem II w 1741 (szkic)** jest niezbędny do uzupełnienia narracji ekspozycji i wątków poświęconych twórczości malarzkiej Menzla. Obecność tego dzieła na wystawie jest kluczowa do ukazania całokształtu twórczości artysty, który jest mało znany szerszej publiczności w Polsce. Jako taki, będzie wyjątkowo atrakcyjny dla polskiego odbiorcy, a wystawa w MNW okazją do jego zobaczenia – dzieło na co dzień przechowywane jest w magazynach Starej Galerii Narodowej w Berlinie.

Immunitet jest warunkiem użyczenia rysunku na wystawę, zgłoszonym przez właściciela, Alte Nationalgalerie w Berlinie.

A.5. DATA I PODPIS WNIOSKODAWCY

1. Data:

20.02.2027

2. Podpis:

dr hab. Agnieszka Lajus, prof. UW

Dyrektor

Muzeum Narodowe w Warszawie

A.6. WYJAŚNIENIA DO ZASTRZEŻEŃ*

Empty box for providing explanations for reservations.

A.7. DATA I PODPIS WNIOSKODAWCY*

1. Data:

2. Podpis:

*Wypełnia się w przypadku zgłoszenia zastrzeżenia, o którym mowa w art. 31b ust. 3 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach.

Wniosek
o objęcie ochroną prawną rzeczy ruchomej o wartości historycznej, artystycznej lub naukowej, wypożyczanej z zagranicy na wystawę czasową organizowaną na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

ADRESAT

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego
ul. Krakowskie Przedmieście 15/17
00-071 Warszawa

A.1. WNIOSKODAWCA (organizator wystawy)

1. Nazwa i siedziba jednostki organizacyjnej: Muzeum Narodowe w Warszawie	
2. Adres: Aleje Jerozolimskie 3, 00-495 Warszawa	
3. Tytuł wystawy: „Adolph Menzel (1815-1905). Nieustrudzony obserwator / Tireless Observer”	
4. Miejsce wystawy: Gmach Główny Muzeum Narodowego w Warszawie	5. Termin rozpoczęcia i zakończenia wystawy: 10.09.2026 – 13.12.2026

A.2. WYPOŻYCZAJĄCY (właściciel lub posiadacz)

1. Imię i nazwisko albo nazwa i siedziba: Kupferstichkabinett, Staatliche Museen zu Berlin
2. Adres: Kupferstichkabinett, Staatliche Museen zu Berlin – Preußischer Kulturbesitz, Matthäikirchplatz 8, 10785 Berlin

A.3. OPIS RZECZY RUCHOMEJ

1. Nazwa lub tytuł: Die Gartenwirtschaft Moritzhof. Aus dem "Kinderalbum" (tłum. na j. pol. <i>Ogródek piwny restauracji Moritzhof. Z "Albumu dziecięcego"</i> ; tłum. na j. ang. <i>Moritzhof Garden Restaurant</i>) Nr inw. SZ Menzel Kat. 1014	2. Imię i nazwisko autora lub nazwa warsztatu: Adolph Menzel

<p>3. Czas powstania:</p> <p>1864</p>	<p>4. Wymiary, materiał, technika:</p> <p>23,4 x 36,1 cm, gwasz na papierze</p>
<p>5. Opis, w tym cechy charakterystyczne (znaki, sygnatury, napisy itp.):</p> <p>Rysunek wykonany jest gwaszem na papierze o wymiarach 23,4 × 36,1 cm. Jest sygnowany u dołu, pędzlem w tonie szarym: <i>Ad. Menzel 1864</i>. Rysunek jest naklejony wszystkimi krawędziami na kartonową sztywną podkładkę (nie ma dostępu do jego verso).</p>	
<p>6. Stan zachowania:</p> <p>Dobry; miejscami spękana (krakelowana) warstwa malarska, przetarcia, przymocowane wszystkimi krawędziami arkusza do passe-partout.</p>	<p>7. Kraj będący miejscem stałego przechowywania:</p> <p>Republika Federalna Niemiec</p>
<p>7. Krótka historia:</p> <p>Zakupiony w 1889 roku przez handlarza obrazów Menzla, Hermanna Pächtera (firma R[udolph] Wagner) do kolekcji rysunków w Galerii Narodowej, zinwentaryzowany 23 kwietnia 1889 r. (pod nr inw. F 482-491), w 1992 r. przeniesiony do Gabinetu Rycin Muzeów Państwowych w Berlinie.</p>	
<p>9. Planowany termin wwiezienia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:</p> <p>24.08.2026</p>	<p>10. Planowany termin wywiezienia z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:</p> <p>31.12.2026</p>

A.4. UZASADNIENIE WNIOSKU, w tym istnienia przesłanek, o których mowa w art. 31a ust. 1 pkt 1 i 5 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2012 r. poz. 987 oraz z 2015 r. poz. 1505)

Scena rozgrywa się w Moritzhof – ogródku restauracyjnym w berlińskiej dzielnicy Tiergarten. W centrum kompozycji stoi koźłę sarny przywoływane przez elegancką damę. Pałacy cygaro mężczyzna w garniturze energicznie kroczy w nieznanym kierunku. Na dalszym planie mały chłopiec biegnie z uniesioną pięścią w stronę zaaferowanego mężczyzny. W obrazie przeplatają się ruch i spokój, relaks po pracy i zamieszanie. Scena daje wgląd w codzienne życie berlińskiej klasy wyższej i (na poziomie stylistycznym) stanowi uderzający przykład fascynacji Menzela współczesnym malarstwem francuskim.

Wystawa „Adolph Menzel (1815-1905). Niestrudzony obserwator / Tireless observer” będzie pierwszą w historii monograficzną i przekrojową wystawą twórczości Menzla w Polsce. Wystawa oraz jej katalog są ponadto zwieńczeniem kilkuletniej pracy badawczej MNW nad twórczością Menzla, prowadzonej we współpracy z niemieckimi placówkami muzealnymi i archiwami. Zdecydowana większość pokazywanych prac pochodzi ze zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie. **Ogródek piwny restauracji Moritzhof. Z Albumu dziecięcego** został precyzyjnie wybrany i jest niezbędny do uzupełnienia narracji ekspozycji. Obecność tego dzieła na wystawie jest kluczowa do ukazania całokształtu twórczości artysty, który jest mało znany szerszej publiczności w Polsce. Jako taki, będzie wyjątkowo atrakcyjny dla polskiego odbiorcy, a wystawa w MNW jedyną okazją do jego zobaczenia – dzieło na co dzień nie jest dostępne dla zwiedzających, przechowywane w Gabinetcie Rycin w Berlinie.

Immunitet jest warunkiem użyczenia rysunku na wystawę, zgłoszonym przez właściciela, Kupferstichkabinett w Berlinie

A.5. DATA I PODPIS WNIOSKODAWCY

1. Data: 20.02.2027	2. Podpis: dr hab. Agnieszka Lajus, prof. UW Dyrektor Muzeum Narodowe w Warszawie
------------------------	--

A.6. WYJAŚNIENIA DO ZASTRZEŻEŃ*

--

A.7. DATA I PODPIS WNIOSKODAWCY*

1. Data:	2. Podpis:
----------	------------

*Wypełnia się w przypadku zgłoszenia zastrzeżenia, o którym mowa w art. 31b ust. 3 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach.

Wniosek
o objęcie ochroną prawną rzeczy ruchomej o wartości historycznej, artystycznej lub naukowej, wypożyczanej z zagranicy na wystawę czasową organizowaną na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

ADRESAT

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego
ul. Krakowskie Przedmieście 15/17
00-071 Warszawa

A.1. WNIOSKODAWCA (organizator wystawy)

1. Nazwa i siedziba jednostki organizacyjnej: Muzeum Narodowe w Warszawie	
2. Adres: Aleje Jerozolimskie 3, 00-495 Warszawa	
3. Tytuł wystawy: „Adolph Menzel (1815-1905). Niestrudzony obserwator / Tireless Observer”	
4. Miejsce wystawy: Gmach Główny Muzeum Narodowego w Warszawie	5. Termin rozpoczęcia i zakończenia wystawy: 10.09.2026 – 13.12.2026

A.2. WYPOŻYCZAJĄCY (właściciel lub posiadacz)

1. Imię i nazwisko albo nazwa i siedziba: Kupferstichkabinett, Staatliche Museen zu Berlin
2. Adres: Kupferstichkabinett, Staatliche Museen zu Berlin – Preußischer Kulturbesitz, Matthäikirchplatz 8, 10785 Berlin

A.3. OPIS RZECZY RUCHOMEJ

1. Nazwa lub tytuł: Kurgarten in Kissingen (I) (tłum. na j. pol. <i>Ogród zdrojowy w Kissingen (I)</i> ; tłum. na j. ang. <i>Garden in Kissingen (I)</i>) Nr inw. SZ Menzel N 194	2. Imię i nazwisko autora lub nazwa warsztatu: Adolph Menzel

<p>3. Czas powstania:</p> <p>1886</p>	<p>4. Wymiary, materiał, technika:</p> <p>42,1 x 28,9 cm, ołówek (częściowo rozmazany) na papierze welinowym</p>
<p>5. Opis, w tym cechy charakterystyczne (znaki, sygnatury, napisy itp.):</p> <p>Rysunek wykonany ołówkiem i fiszorkiem (rozcieranie) na papierze welinowym o wymiarach 42,1 × 28,9 cm. Jest sygnowany ołówkiem w lewym górnym rogu: Ad. Menzel Aug.86. Rysunek jest naklejony wszystkimi krawędziami na kartonową sztywną podkładkę (nie ma dostępu do jego verso).</p>	
<p>6. Stan zachowania:</p> <p>Stan dobry, rysunek przymocowany wszystkimi krawędziami arkusza do passe-partout</p>	<p>7. Kraj będący miejscem stałego przechowywania:</p> <p>Republika Federalna Niemiec</p>
<p>7. Krótka historia:</p> <p>Zakupiony w 1906 r. ze spadku Adolpha Menzla do kolekcji rysunków w berlińskiej Nationalgalerie zinventaryzowany 20 czerwca 1906 r. (pod nr inw. F 889), w 1992 r. przekazany do Gabinetu Rycin Muzeów Państwowych w Berlinie.</p>	
<p>9. Planowany termin wwiezienia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:</p> <p>24.08.2026</p>	<p>10. Planowany termin wywiezienia z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:</p> <p>31.12.2026</p>

A.4. UZASADNIENIE WNIOSKU, w tym istnienia przesłanek, o których mowa w art. 31a ust. 1 pkt 1 i 5 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2012 r. poz. 987 oraz z 2015 r. poz. 1505)

Pierwszy z trzech monumentalnych studiów przedstawiających ten sam motyw — fragment ogrodu w Kissingen. Powstanie każdego z rysunków dzieli jedynie około 30 minut. Tu obserwujemy ściany budynków i drzewa, na których zatrzymują się jeszcze promienie zachodzącego słońca. Prawdziwym tematem wszystkich trzech dzieł jest eksploracja przez Menzla szybko zmieniającego się światła późnego popołudnia i wieczoru. Ogród staje się pretekstem do głęboko impresjonistycznego badania atmosfery. Cykl ten jest również mistrzowską lekcją wykorzystania ołówka: momentami subtelnego i precyzyjnego, innym razem odważnego i dynamicznego. Jako całość stanowią one znakomity przykład zdolności Menzla do przekładania koloru — widocznego w kompozycji „Ogród w Kissingen” ze zbiorów MNW — na symfonię czarno-białych wartości tonalnych. Prezentowany rysunek jest tym samym niezbędny do pokazania różnych oblicz impresjonizmu w twórczości Menzla, zarówno wielobarwnego, jak i monochromatycznego.

Wystawa „Adolph Menzel (1815-1905). Niestrudzony obserwator / Tireless observer” będzie pierwszą w historii monograficzną i przekrojową wystawą twórczości Menzla w Polsce. Wystawa oraz jej katalog są ponadto zwieńczeniem kilkuletniej pracy badawczej MNW nad twórczością Menzla, prowadzonej we współpracy z niemieckimi placówkami muzealnymi i archiwami. Zdecydowana większość pokazywanych prac pochodzi ze zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie. **Ogród zdrojowy w Kissingen (I)** został precyzyjnie wybrany i jest niezbędny do uzupełnienia narracji ekspozycji. Obecność tego dzieła na wystawie jest kluczowa do ukazania całokształtu twórczości artysty, który jest mało znany szerszej publiczności w Polsce. Jako taki, będzie wyjątkowo atrakcyjny dla polskiego odbiorcy, a wystawa w MNW jedyną okazją do jego zobaczenia – dzieło na co dzień nie jest dostępne dla zwiedzających, przechowywane w Gabinetcie Rycin w Berlinie.

Immunitet jest warunkiem użyczenia rysunku na wystawę, zgłoszonym przez właściciela, Kupferstichkabinett w Berlinie.

A.5. DATA I PODPIS WNIOSKODAWCY

1. Data: 20.02.2027	2. Podpis: Agnieszka Lajus, prof. UW Dyrektor Muzeum Narodowe w Warszawie
------------------------	---

A.6. WYJAŚNIENIA DO ZASTRZEŻEŃ*

--

A.7. DATA I PODPIS WNIOSKODAWCY*

1. Data:	2. Podpis:
----------	------------

*Wypełnia się w przypadku zgłoszenia zastrzeżenia, o którym mowa w art. 31b ust. 3 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach.

Wniosek
o objęcie ochroną prawną rzeczy ruchomej o wartości historycznej, artystycznej lub naukowej,
wypożyczanej z zagranicy na wystawę czasową organizowaną na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

ADRESAT

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego
ul. Krakowskie Przedmieście 15/17
00-071 Warszawa

A.1. WNIOSKODAWCA (organizator wystawy)

1. Nazwa i siedziba jednostki organizacyjnej: Muzeum Narodowe w Warszawie	
2. Adres: Aleje Jerozolimskie 3, 00-495 Warszawa	
3. Tytuł wystawy: „Adolph Menzel (1815-1905). Nieustrudzony obserwator / Tireless Observer”	
4. Miejsce wystawy: Gmach Główny Muzeum Narodowego w Warszawie	5. Termin rozpoczęcia i zakończenia wystawy: 10.09.2026 – 13.12.2026

A.2. WYPOŻYCZAJĄCY (właściciel lub posiadacz)

1. Imię i nazwisko albo nazwa i siedziba: Kupferstichkabinett, Staatliche Museen zu Berlin
2. Adres: Kupferstichkabinett, Staatliche Museen zu Berlin – Preußischer Kulturbesitz, Matthäikirchplatz 8, 10785 Berlin

A.3. OPIS RZECZY RUCHOMEJ

1. Nazwa lub tytuł: Norwegische Fettaustern (leer) (tłum. na j. pol. <i>Talerz z muszlami po ostrygach norweskich</i>); tłum. na j. ang. <i>Norwegian Mussels</i>) Nr inw. SZ Menzel N 262	2. Imię i nazwisko autora lub nazwa warsztatu: Adolph Menzel

<p>3. Czas powstania:</p> <p>Maj 1873</p>	<p>4. Wymiary, materiał, technika:</p> <p>26,8 x 34,0 cm, ołówek (częściowo rozmazany) na papierze welinowym</p>
<p>5. Opis, w tym cechy charakterystyczne (znaki, sygnatury, napisy itp.):</p> <p>Rysunek wykonany jest ołówkiem i fiszorkiem (rozcieranie) na papierze welinowym o wymiarach 26,8 × 34 cm. Jest opatrzony inskrypcją, po lewej stronie u dołu kartki: Norwegische Fettaustern (leer) 4 Mai 1873. Rysunek jest naklejony wszystkimi krawędziami na kartonową sztywną podkładkę (nie ma dostępu do jego verso).</p>	
<p>6. Stan zachowania:</p> <p>Stan dobry, rysunek przymocowany wszystkimi krawędziami arkusza do passe-partout</p>	<p>7. Kraj będący miejscem stałego przechowywania:</p> <p>Republika Federalna Niemiec</p>
<p>7. Krótka historia:</p> <p>Zakupiony w 1906 r. ze spadku Adolpha Menzla do kolekcji rysunków w berlińskiej Galerii Narodowej zinwentaryzowany 20 czerwca 1906 r. (pod nr inw. F 889), w 1992 r. przekazany do Gabinetu Rycin Muzeów Państwowych w Berlinie.</p>	
<p>9. Planowany termin wwiezienia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:</p> <p>24.08.2026</p>	<p>10. Planowany termin wywiezienia z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:</p> <p>31.12.2026</p>

A.4. UZASADNIENIE WNIOSKU, w tym istnienia przesłanek, o których mowa w art. 31a ust. 1 pkt 1 i 5 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2012 r. poz. 987 oraz z 2015 r. poz. 1505)

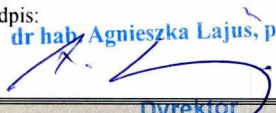
Kompozycja ta jest uderzającym przykładem zdolności Menzla do uwieczniania nie tylko podniosłych wydarzeń towarzyskich, ale także prozaicznych, codziennych tematów. Tutaj centralnym punktem staje się prosty talerz omułków, umieszczony na środku stołu. Pozorna banalność motywu skontrastowana jest ze znacznym rozmiarem arkusza, co sugeruje, że nie jest to przypadkowy szkic – jakich Menzel stworzył tysiące – lecz przemyślana kompozycja, zbliżająca się charakterem do tradycyjnej martwej natury.

Wystawa „Adolph Menzel (1815-1905). Niestrudzony obserwator / Tireless observer” będzie pierwszą w historii monograficzną i przekrojową wystawą twórczości Menzla w Polsce. Wystawa oraz jej katalog są ponadto zwieńczeniem kilkuletniej pracy badawczej MNW nad twórczością Menzla, prowadzonej we współpracy z niemieckimi placówkami muzealnymi i archiwami. Zdecydowana większość pokazywanych prac pochodzi ze zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie. **Talerz z muszlami po ostrygach norweskich** został precyzyjnie wybrany i jest niezbędny do uzupełnienia narracji ekspozycji. Obecność tego dzieła na wystawie jest kluczowa do ukazania całokształtu twórczości artysty, który jest mało znany szerszej publiczności w Polsce. Jako taki, będzie wyjątkowo atrakcyjny dla polskiego odbiorcy, a wystawa w MNW jedyną okazją do jego zobaczenia – dzieło na co dzień nie jest dostępne dla zwiedzających, przechowywane w Gabinecie Rycin w Berlinie.

Immunitet jest warunkiem użyczenia rysunku na wystawę, zgłoszonym przez właściciela, Kupferstichkabinett w Berlinie.

A.5. DATA I PODPIS WNIOSKODAWCY

1. Data:
20.02.2027

2. Podpis:

dr hab. Agnieszka Lajus, prof. UW
Dyrektor
Muzeum Narodowe w Warszawie

A.6. WYJAŚNIENIA DO ZASTRZEŻEŃ*

Empty rectangular box for providing explanations for reservations.

A.7. DATA I PODPIS WNIOSKODAWCY*

1. Data:

2. Podpis:

*Wypełnia się w przypadku zgłoszenia zastrzeżenia, o którym mowa w art. 31b ust. 3 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach.

Wniosek
o objęcie ochroną prawną rzeczy ruchomej o wartości historycznej, artystycznej lub naukowej, wypożyczanej z zagranicy na wystawę czasową organizowaną na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

ADRESAT

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego
ul. Krakowskie Przedmieście 15/17
00-071 Warszawa

A.1. WNIOSKODAWCA (organizator wystawy)

1. Nazwa i siedziba jednostki organizacyjnej: Muzeum Narodowe w Warszawie	
2. Adres: Aleje Jerozolimskie 3, 00-495 Warszawa	
3. Tytuł wystawy: „Adolph Menzel (1815-1905). Niestrudzony obserwator / Tireless Observer”	
4. Miejsce wystawy: Gmach Główny Muzeum Narodowego w Warszawie	5. Termin rozpoczęcia i zakończenia wystawy: 10.09.2026 – 13.12.2026

A.2. WYPOŻYCZAJĄCY (właściciel lub posiadacz)

1. Imię i nazwisko albo nazwa i siedziba: Kupferstichkabinett, Staatliche Museen zu Berlin
2. Adres: Kupferstichkabinett, Staatliche Museen zu Berlin – Preußischer Kulturbesitz, Matthäikirchplatz 8, 10785 Berlin

A.3. OPIS RZECZY RUCHOMEJ

1. Nazwa lub tytuł: Schatten der Altardekoration in der Augustinerkirche in Würzburg (tłum. na j. pol. <i>Cień dekoracji ołtarza w kościele augustianów w Würzburgu</i> ; tłum. na j. ang. <i>Interior of the Church</i>) Nr inw. SZ Menzel N 60	2. Imię i nazwisko autora lub nazwa warsztatu: Adolph Menzel

<p>3. Czas powstania:</p> <p>1890</p>	<p>4. Wymiary, materiał, technika:</p> <p>20,6 x 12,8 cm, ołówek na papierze welinowym</p>
<p>5. Opis, w tym cechy charakterystyczne (znaki, sygnatury, napisy itp.):</p> <p>Rysunek wykonany jest ołówkiem i fiszorkiem (rozcieranie) na papierze welinowym o wymiarach 20,6 × 12,8 cm. Jest sygnowany ołówkiem, po lewej stronie u góry kartki: AM. 90. Rysunek jest naklejony wszystkimi krawędziami na kartonową sztywną podkładkę (nie ma dostępu do jego verso).</p>	
<p>6. Stan zachowania:</p> <p>zaplamiony, resztki kleju na krawędziach arkusza, przymocowane wszystkimi krawędziami arkusza do passe-partout</p>	<p>7. Kraj będący miejscem stałego przechowywania:</p> <p>Republika Federalna Niemiec</p>
<p>7. Krótka historia:</p> <p>Zakupiony w 1906 r. ze spadku Adolpha Menzla do kolekcji rysunków w berlińskiej Galerii Narodowej, zinwentaryzowany 20 czerwca 1906 r. (pod nr inw. F 889), w 1992 r. przekazany do Gabinetu Rycin Muzeów Państwowych w Berlinie.</p>	
<p>9. Planowany termin wwiezienia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:</p> <p>24.08.2026</p>	<p>10. Planowany termin wywiezienia z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:</p> <p>31.12.2026</p>

A.4. UZASADNIENIE WNIOSKU, w tym istnienia przesłanek, o których mowa w art. 31a ust. 1 pkt 1 i 5 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2012 r. poz. 987 oraz z 2015 r. poz. 1505)

Spektakularny rysunek będzie eksponowany na zakończenie wystawy i będzie jej zwieńczeniem. Choć nie jest to ostatnie dzieło Menzla, niesie ono symboliczne znaczenia w kontekście całej jego twórczości. Uosabia jego trwale zainteresowania: nie tylko obiektami o wielkim rozmachu — takimi jak bogato zdobiony barokowy ołtarz przedstawiony na szkicu po prawej stronie — lecz także tym, co znajduje się obok, za lub pomiędzy, co na pierwszy rzut oka może się wydawać nieważne. W prezentowanym rysunku prawdziwym tematem jest gra światła i cienia tańczących na ścianie za ołtarzem. Światło staje się zarówno tematem, jak i środkiem wyrazu, przyczyniając się do poczucia dematerializacji i fragmentaryzacji przestrzeni. Pod względem technicznym rysunek ukazuje miękkie, nastrojowe, „dymny” efekt typowy dla późnych prac Menzla na papierze. Tym samym stanowi on wyraziste podsumowanie jego artystycznych poszukiwań i będzie poruszającym dziełem kończącym całą wystawę.

Wystawa „Adolph Menzel (1815-1905). Niestrudzony obserwator / Tireless observer” będzie pierwszą w historii monograficzną i przekrojową wystawą twórczości Menzla w Polsce. Wystawa oraz jej katalog są ponadto zwieńczeniem kilkuletniej pracy badawczej MNW nad twórczością Menzla, prowadzonej we współpracy z niemieckimi placówkami muzealnymi i archiwami. Zdecydowana większość pokazywanych prac pochodzi ze zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie. **Cień dekoracji ołtarza w kościele augustianów w Würzburgu** został precyzyjnie wybrany i jest niezbędny do uzupełnienia narracji ekspozycji. Obecność tego dzieła na wystawie jest kluczowa do ukazania całokształtu twórczości artysty, który jest mało znany szerszej publiczności w Polsce. Jako taki, będzie wyjątkowo atrakcyjny dla polskiego odbiorcy, a wystawa w MNW jedyną okazją do jego zobaczenia – dzieło na co dzień nie jest dostępne dla zwiedzających, przechowywane w Gabinetcie Rycin w Berlinie.

Immunitet jest warunkiem użyczenia rysunku na wystawę, zgłoszonym przez właściciela, Kupferstichkabinett w Berlinie.

A.5. DATA I PODPIS WNIOSKODAWCY

1. Data:

20.02.2027

2. Podpis: **dr hab. Agnieszka Lajus, prof. UW**

Dyrektor
Muzeum Narodowe w Warszawie

A.6. WYJAŚNIENIA DO ZASTRZEŻEŃ*

Empty rectangular box for providing explanations for reservations.

A.7. DATA I PODPIS WNIOSKODAWCY*

1. Data:

2. Podpis:

*Wypełnia się w przypadku zgłoszenia zastrzeżenia, o którym mowa w art. 31b ust. 3 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach.

Wniosek
o objęcie ochroną prawną rzeczy ruchomej o wartości historycznej, artystycznej lub naukowej, wypożyczanej z zagranicy na wystawę czasową organizowaną na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

ADRESAT

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego
ul. Krakowskie Przedmieście 15/17
00-071 Warszawa

A.1. WNIOSKODAWCA (organizator wystawy)

1. Nazwa i siedziba jednostki organizacyjnej: Muzeum Narodowe w Warszawie	
2. Adres: Aleje Jerozolimskie 3, 00-495 Warszawa	
3. Tytuł wystawy: „Adolph Menzel (1815-1905). Niestrudzony obserwator / Tireless Observer”	
4. Miejsce wystawy: Gmach Główny Muzeum Narodowego w Warszawie	5. Termin rozpoczęcia i zakończenia wystawy: 10.09.2026 – 13.12.2026

A.2. WYPOŻYCZAJĄCY (właściciel lub posiadacz)

1. Imię i nazwisko albo nazwa i siedziba: Kupferstichkabinett, Staatliche Museen zu Berlin
2. Adres: Kupferstichkabinett, Staatliche Museen zu Berlin – Preußischer Kulturbesitz, Matthäikirchplatz 8, 10785 Berlin

A.3. OPIS RZECZY RUCHOMEJ

1. Nazwa lub tytuł: Studie nach der Statue eines betrunkenen Satyr (tłum. na j. pol. <i>Studium według rzeźby pijanego satyra</i> ; tłum. na j. ang. <i>Drunk Satyr</i>) Nr inw. SZ Menzel N 213	2. Imię i nazwisko autora lub nazwa warsztatu: Adolph Menzel

<p>3. Czas powstania:</p> <p>1877</p>	<p>4. Wymiary, materiał, technika:</p> <p>26,1 x 40,2 cm, ołówek na papierze welinowym</p>
<p>5. Opis, w tym cechy charakterystyczne (znaki, sygnatury, napisy itp.):</p> <p>Rysunek wykonany ołówkiem i fiszorkiem (rozcieranie) na papierze welinowym o wymiarach 26,1 x 40,2 cm. Jest sygnowany ołówkiem po lewej u dołu: <i>Menzel 77</i>. Rysunek jest naklejony wszystkimi krawędziami na kartonową sztywną podkładkę (nie ma dostępu do jego verso).</p>	
<p>6. Stan zachowania:</p> <p>Pozostałości kleju na krawędziach arkusza, przymocowane wszystkimi krawędziami arkusza do passe-partout.</p>	<p>7. Kraj będący miejscem stałego przechowywania:</p> <p>Republika Federalna Niemiec</p>
<p>7. Krótka historia:</p> <p>Zakupiony w 1906 r. ze spadku Adolpha Menzla do kolekcji rysunków w berlińskiej Galerii Narodowej, zinwentaryzowany 20 czerwca 1906 r. (pod nr inw. F 889), w 1992 r. przekazany do Gabinetu Rycin Muzeów Państwowych w Berlinie.</p>	
<p>9. Planowany termin wwiezienia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:</p> <p>24.08.2026</p>	<p>10. Planowany termin wywiezienia z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:</p> <p>31.12.2026</p>

A.4. UZASADNIENIE WNIOSKU, w tym istnienia przesłanek, o których mowa w art. 31a ust. 1 pkt 1 i 5 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2012 r. poz. 987 oraz z 2015 r. poz. 1505)

Rysunek doskonale ilustruje drobiazgowość podejścia Menzla do podejmowanych tematów: jeden kąt widzenia nie był dla niego wystarczający, dlatego wykonał dodatkowe studia z nieznacznie zmienionej perspektywy. Ukazuje on również jego umiejętność oddania delikatnej, subtelnie zróżnicowanej powierzchni oryginalnej rzeźby z brązu. Choć jest to kopia klasycznego posągu, rysunek podejmuje również temat młodzieńczego ciała. Prezentowany obok „Studium starego mężczyzny” z MNW, powstałego w tym samym okresie, skłania do porównania tematów młodości i starości, rzeźby i żywej formy.

Wystawa „Adolph Menzel (1815-1905). Niestrudzony obserwator / Tireless observer” będzie pierwszą w historii monograficzną i przekrojową wystawą twórczości Menzla w Polsce. Wystawa oraz jej katalog są ponadto zwieńczeniem kilkuletniej pracy badawczej MNW nad twórczością Menzla, prowadzonej we współpracy z niemieckimi placówkami muzealnymi i archiwami. Zdecydowana większość pokazywanych prac pochodzi ze zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie. **Studium według rzeźby pijanego satyra** zostało precyzyjnie wybrane i jest niezbędne do uzupełnienia narracji ekspozycji. Obecność tego dzieła na wystawie jest kluczowa do ukazania całokształtu twórczości artysty, który jest mało znany szerszej publiczności w Polsce. Jako taki, będzie wyjątkowo atrakcyjny dla polskiego odbiorcy, a wystawa w MNW jedyną okazją do jego zobaczenia – dzieło na co dzień nie jest dostępne dla zwiedzających, przechowywane w Gabinetie Rycin w Berlinie.

Immunitet jest warunkiem użyczenia rysunku na wystawę, zgłoszonym przez właściciela, Kupferstichkabinett w Berlinie.

A.5. DATA I PODPIS WNIOSKODAWCY

1. Data: 20.02.2027	2. Podpis: dr hab. Agnieszka Lajus, prof. UW Dyrektor
------------------------	---

Muzeum Narodowe w Warszawie

A.6. WYJAŚNIENIA DO ZASTRZEŻEŃ*

--

A.7. DATA I PODPIS WNIOSKODAWCY*

1. Data:	2. Podpis:
----------	------------

*Wypełnia się w przypadku zgłoszenia zastrzeżenia, o którym mowa w art. 31b ust. 3 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach.

Wniosek
o objęcie ochroną prawną rzeczy ruchomej o wartości historycznej, artystycznej lub naukowej,
wypożyczanej z zagranicy na wystawę czasową organizowaną na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

ADRESAT

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego
ul. Krakowskie Przedmieście 15/17
00-071 Warszawa

A.1. WNIOSKODAWCA (organizator wystawy)

1. Nazwa i siedziba jednostki organizacyjnej: Muzeum Narodowe w Warszawie	
2. Adres: Aleje Jerozolimskie 3, 00-495 Warszawa	
3. Tytuł wystawy: „Adolph Menzel (1815-1905). Niestrudzony obserwator / Tireless Observer”	
4. Miejsce wystawy: Gmach Główny Muzeum Narodowego w Warszawie	5. Termin rozpoczęcia i zakończenia wystawy: 10.09.2026 – 13.12.2026

A.2. WYPOŻYCZAJĄCY (właściciel lub posiadacz)

1. Imię i nazwisko albo nazwa i siedziba: Kupferstichkabinett, Staatliche Museen zu Berlin
2. Adres: Kupferstichkabinett, Staatliche Museen zu Berlin – Preußischer Kulturbesitz, Matthäikirchplatz 8, 10785 Berlin

A.3. OPIS RZECZY RUCHOMEJ

1. Nazwa lub tytuł: Fabrikplatz mit rauchenden Schloten (Königshütte?) (tłum. na j. pol. <i>Plac fabryczny z dymiącymi kominami (Königshütte/ Chorzów?)</i> ; tłum. na j. ang. <i>Landscape with Factory Chimneys</i>) Nr inw. SZ Menzel N 3319	2. Imię i nazwisko autora lub nazwa warsztatu: Adolph Menzel

<p>3. Czas powstania:</p> <p>1872</p>	<p>4. Wymiary, materiał, technika:</p> <p>19,0 x 12,1 cm, ołówek na papierze welinowym</p>
<p>5. Opis, w tym cechy charakterystyczne (znaki, sygnatury, napisy itp.):</p> <p>Rysunek wykonany ołówkiem i fiszorkiem (rozcieranie) na papierze welinowym o wymiarach 19 × 12,1 cm. Jest sygnowany ołówkiem w prawym górnym rogu: A.M. Rysunek jest naklejony wszystkimi krawędziami na kartonową sztywną podkładkę (nie ma dostępu do jego verso).</p>	
<p>6. Stan zachowania:</p> <p>drobne niedoskonałości na krawędzi arkusza, rysunek przymocowany wszystkimi krawędziami arkusza do passe-partout</p>	<p>7. Kraj będący miejscem stałego przechowywania:</p> <p>Republika Federalna Niemiec</p>
<p>7. Krótka historia:</p> <p>Zakupiony w 1906 r. ze spadku Adolpha Menzla do kolekcji rysunków w berlińskiej Galerii Narodowej, zinwentaryzowany 20 czerwca 1906 r. (pod nr inw. F 889), od 1927 r. jako depozyt w Kunsthalle w Hamburgu, w 1967 r. zwrócony do Nowej Galerii Narodowej w Berlinie Zachodnim, w 1992 r. przekazany do Gabinetu Rycin Muzeów Państwowych w Berlinie.</p>	
<p>9. Planowany termin wwiezienia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:</p> <p>24.08.2026</p>	<p>10. Planowany termin wywiezienia z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:</p> <p>31.12.2026</p>

A.4. UZASADNIENIE WNIOSKU, w tym istnienia przesłanek, o których mowa w art. 31a ust. 1 pkt 1 i 5 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2012 r. poz. 987 oraz z 2015 r. poz. 1505)

Ten surowy, niemal brutalny krajobraz ostro kontrastuje z innymi pejzażami prezentowanymi na wystawie. Odzwierciedla on zaangażowanie Menzla w definiującą cechę jego czasów: industrializację i jej wpływ na środowisko. Dzieło to służy również jako idealny punkt wyjścia do zgłębienia jednego z najważniejszych tematów w twórczości Menzla — świata ludzkiej pracy.

Wystawa „Adolph Menzel (1815-1905). Niestrudzony obserwator / Tireless observer” będzie pierwszą w historii monograficzną i przekrojową wystawą twórczości Menzla w Polsce. Wystawa oraz jej katalog są ponadto zwieńczeniem kilkuletniej pracy badawczej MNW nad twórczością Menzla, prowadzonej we współpracy z niemieckimi placówkami muzealnymi i archiwami. Zdecydowana większość pokazywanych prac pochodzi ze zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie. **Plac fabryczny z dymiącymi kominami (Königshütte?)** został precyzyjnie wybrany i jest niezbędny do uzupełnienia narracji ekspozycji. Obecność tego dzieła na wystawie jest kluczowa do ukazania całokształtu twórczości artysty, który jest mało znany szerszej publiczności w Polsce. Jako taki, będzie wyjątkowo atrakcyjny dla polskiego odbiorcy, a wystawa w MNW jedyną okazją do jego zobaczenia – dzieło na co dzień nie jest dostępne dla zwiedzających, przechowywane w Gabinetie Rycin w Berlinie.

Immunitet jest warunkiem użyczenia rysunku na wystawę, zgłoszonym przez właściciela, Kupferstichkabinett w Berlinie.

A.5. DATA I PODPIS WNIOSKODAWCY

1. Data: 20.02.2027	2. Podpis: dr hab. Agnieszka Lajus, prof. UW Dyrektor Muzeum Narodowe w Warszawie
------------------------	--

A.6. WYJAŚNIENIA DO ZASTRZEŻEŃ*

--

A.7. DATA I PODPIS WNIOSKODAWCY*

1. Data:	2. Podpis:
----------	------------

*Wypełnia się w przypadku zgłoszenia zastrzeżenia, o którym mowa w art. 31b ust. 3 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach.

Wniosek
o objęcie ochroną prawną rzeczy ruchomej o wartości historycznej, artystycznej lub naukowej,
wypożyczanej z zagranicy na wystawę czasową organizowaną na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

ADRESAT

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego
ul. Krakowskie Przedmieście 15/17
00-071 Warszawa

A.1. WNIOSKODAWCA (organizator wystawy)

1. Nazwa i siedziba jednostki organizacyjnej: Muzeum Narodowe w Warszawie	
2. Adres: Aleje Jerozolimskie 3, 00-495 Warszawa	
3. Tytuł wystawy: „Adolph Menzel (1815-1905). Niestrudzony obserwator / Tireless Observer”	
4. Miejsce wystawy: Gmach Główny Muzeum Narodowego w Warszawie	5. Termin rozpoczęcia i zakończenia wystawy: 10.09.2026 – 13.12.2026

A.2. WYPOŻYCZAJĄCY (właściciel lub posiadacz)

1. Imię i nazwisko albo nazwa i siedziba: Kupferstichkabinett, Staatliche Museen zu Berlin
2. Adres: Kupferstichkabinett, Staatliche Museen zu Berlin – Preußischer Kulturbesitz, Matthäikirchplatz 8, 10785 Berlin

A.3. OPIS RZECZY RUCHOMEJ

1. Nazwa lub tytuł: Blick über Interlaken auf das Jungfrau-Massiv (tłum. na j. pol. Widok z Interlaken na masyw Jungfrau; tłum. na j. ang. <i>Mountain Landscape from the Area Around Interlaken</i>) Nr inw. SZ Menzel N 1159	2. Imię i nazwisko autora lub nazwa warsztatu: Adolph Menzel

<p>3. Czas powstania:</p> <p>1881 - 1885</p>	<p>4. Wymiary, materiał, technika:</p> <p>28,5 x 41,8 cm, ołówek na papierze welinowym</p>
<p>5. Opis, w tym cechy charakterystyczne (znaki, sygnatury, napisy itp.):</p> <p>Rysunek wykonany jest ołówkiem i fiszorkiem (rozcieranie) na papierze welinowym o wymiarach 28,5 × 41,8 cm. Jest sygnowany ołówkiem, po lewej stronie u dołu kartki: AM. Rysunek jest naklejony wszystkimi krawędziami na kartonową sztywną podkładkę (nie ma dostępu do jego verso).</p>	
<p>6. Stan zachowania:</p> <p>dobry, rysunek przymocowany wszystkimi krawędziami arkusza do passe-partout</p>	<p>7. Kraj będący miejscem stałego przechowywania:</p> <p>Republika Federalna Niemiec</p>
<p>7. Krótka historia:</p> <p>Zakupiony w 1906 r. ze spadku Adolpha Menzla do kolekcji rysunków w berlińskiej Galerii Narodowej, zinwentaryzowany 20 czerwca 1906 r. (pod nr inw. F 889), od 1922 r. jako depozyt w Państwowej Galerii w Stuttgarcie, w 1966 r. zwrócony do Nowej Galerii Narodowej w Berlinie Zachodnim, w 1992 r. przekazany do Gabinetu Rycin Muzeów Państwowych w Berlinie.</p>	
<p>9. Planowany termin wwiezienia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:</p> <p>24.08.2026</p>	<p>10. Planowany termin wywiezienia z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:</p> <p>31.12.2026</p>

A.4. UZASADNIENIE WNIOSKU, w tym istnienia przesłanek, o których mowa w art. 31a ust. 1 pkt 1 i 5 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2012 r. poz. 987 oraz z 2015 r. poz. 1505)

Krajobraz górski w pobliżu miejscowości Interlaken, jest dowodem na mistrzowskie posługiwanie się ołówkiem przez Menzla w celu oddania światła i cienia. Ośnieżone szczyty, nagie skalne zbocza, gęste lasy i skupiska wiejskich domów zostały przedstawione z niezwykłą precyzją. Pomimo bogactwa szczegółów, kompozycja pozostaje spójna i zrównoważona. Dzieło to stanowi doskonały przykład wysoce wykończonego rysunku, a nie pobieżnego szkicu. Jego rozległy, panoramiczny charakter uderzająco kontrastuje z bardziej kameralnym „Widokiem między domami” ze zbiorów MNW, gdzie Menzel skupił się na wąskim wycinku podwórka obramowanego drewnianymi budynkami.

Wystawa „Adolph Menzel (1815-1905). Niestrudzony obserwator / Tireless observer” będzie pierwszą w historii monograficzną i przekrojową wystawą twórczości Menzla w Polsce. Wystawa oraz jej katalog są ponadto zwieńczeniem kilkuletniej pracy badawczej MNW nad twórczością Menzla, prowadzonej we współpracy z niemieckimi placówkami muzealnymi i archiwami. Zdecydowana większość pokazywanych prac pochodzi ze zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie. **Widok z Interlaken na masyw Jungfrau** został precyzyjnie wybrany i jest niezbędny do uzupełnienia narracji ekspozycji. Obecność tego dzieła na wystawie jest kluczowa do ukazania całokształtu twórczości artysty, który jest mało znany szerszej publiczności w Polsce. Jako taki, będzie wyjątkowo atrakcyjny dla polskiego odbiorcy, a wystawa w MNW jedyną okazją do jego zobaczenia – dzieło na co dzień nie jest dostępne dla zwiedzających, przechowywane w Gabinetcie Rycin w Berlinie.

Immunitet jest warunkiem użyczenia rysunku na wystawę, zgłoszonym przez właściciela, Kupferstichkabinett w Berlinie.

A.5. DATA I PODPIS WNIOSKODAWCY

1. Data:

20.02.2027

2. Podpis:

dr hab. Agnieszka Lajus, prof. UW

Dyrektor
Muzeum Narodowe w Warszawie

A.6. WYJAŚNIENIA DO ZASTRZEŻEŃ*

Empty box for providing explanations for reservations.

A.7. DATA I PODPIS WNIOSKODAWCY*

1. Data:

2. Podpis:

*Wypełnia się w przypadku zgłoszenia zastrzeżenia, o którym mowa w art. 31b ust. 3 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach.

Wniosek
o objęcie ochroną prawną rzeczy ruchomej o wartości historycznej, artystycznej lub naukowej,
wypożyczanej z zagranicy na wystawę czasową organizowaną na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

ADRESAT

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego
ul. Krakowskie Przedmieście 15/17
00-071 Warszawa

A.1. WNIOSKODAWCA (organizator wystawy)

1. Nazwa i siedziba jednostki organizacyjnej: Muzeum Narodowe w Warszawie	
2. Adres: Aleje Jerozolimskie 3, 00-495 Warszawa	
3. Tytuł wystawy: „Adolph Menzel (1815-1905). Niestrudzony obserwator / Tireless Observer”	
4. Miejsce wystawy: Gmach Główny Muzeum Narodowego w Warszawie	5. Termin rozpoczęcia i zakończenia wystawy: 10.09.2026 – 13.12.2026

A.2. WYPOŻYCZAJĄCY (właściciel lub posiadacz)

1. Imię i nazwisko albo nazwa i siedziba: Kupferstichkabinett, Staatliche Museen zu Berlin
2. Adres: Kupferstichkabinett, Staatliche Museen zu Berlin – Preußischer Kulturbesitz, Matthäikirchplatz 8, 10785 Berlin

A.3. OPIS RZECZY RUCHOMEJ

1. Nazwa lub tytuł: Kurgarten in Kissingen bei Nacht (III) (tłum. na j. pol. <i>Ogród zdrojowy w Kissingen nocą (III)</i> ; tłum. na j. ang. <i>Garden in Kissingen (III)</i>) Nr inw. SZ Menzel N 274	2. Imię i nazwisko autora lub nazwa warsztatu: Adolph Menzel

<p>3. Czas powstania:</p> <p>1886</p>	<p>4. Wymiary, materiał, technika:</p> <p>42,0 x 29,0 cm, ołówek (częściowo wytarty) na papierze welinowym</p>
<p>5. Opis, w tym cechy charakterystyczne (znaki, sygnatury, napisy itp.):</p> <p>Rysunek wykonany ołówkiem i fiszorkiem (rozcieranie) na papierze welinowym o wymiarach 42 × 29 cm. Jest sygnowany ołówkiem w prawym górnym rogu: A.M. Aug.86. Rysunek jest naklejony wszystkimi krawędziami na kartonową sztywną podkładkę (nie ma dostępu do jego verso).</p>	
<p>6. Stan zachowania:</p> <p>Stan dobry, rysunek przymocowany wszystkimi krawędziami arkusza do passe-partout</p>	<p>7. Kraj będący miejscem stałego przechowywania:</p> <p>Republika Federalna Niemiec</p>
<p>7. Krótka historia:</p> <p>Zakupiony w 1906 r. ze spadku Adolpha Menzla do kolekcji rysunków w berlińskiej Galerii Narodowej zinventaryzowany 20 czerwca 1906 r. (pod nr inw. F 889), w 1992 r. przekazany do Gabinetu Rycin Muzeów Państwowych w Berlinie.</p>	
<p>9. Planowany termin wwiezienia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:</p> <p>24.08.2026</p>	<p>10. Planowany termin wywiezienia z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:</p> <p>31.12.2026</p>

A.4. UZASADNIENIE WNIOSKU, w tym istnienia przesłanek, o których mowa w art. 31a ust. 1 pkt 1 i 5 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2012 r. poz. 987 oraz z 2015 r. poz. 1505)

Trzeci z trzech monumentalnych studiów przedstawiających ten sam motyw — fragment ogrodu w Kissingen. Powstanie każdego z rysunków zajęło jedynie około 30 minut. Tu obserwujemy ogród spowity ciemnościami, do których oko oglądającego nieco się już przyzwyczało — dużo łatwiej zobaczyć charakterystyczną okrągłą fontannę, alejki czy drzewa. Prawdziwym tematem wszystkich trzech dzieł jest eksploracja przez Menzla szybko zmieniającego się światła późnego popołudnia i wieczoru. Ogród staje się pretekstem do głęboko impresjonistycznego badania atmosfery. Cykl ten jest również mistrzowską lekcją wykorzystania ołówka: momentami subtelnego i precyzyjnego, innym razem odważnego i dynamicznego. Jako całość stanowią one znakomity przykład zdolności Menzla do przekładania koloru — widocznego w kompozycji „Ogród w Kissingen” ze zbiorów MNW — na symfonię czarno-białych wartości tonalnych. Prezentowany rysunek jest tym samym niezbędny do pokazania różnych oblicz impresjonizmu w twórczości Menzla, zarówno wielobarwnego, jak i monochromatycznego.

Wystawa „Adolph Menzel (1815-1905). Niestrudzony obserwator / Tireless observer” będzie pierwszą w historii monograficzną i przekrojową wystawą twórczości Menzla w Polsce. Wystawa oraz jej katalog są ponadto zwieńczeniem kilkuletniej pracy badawczej MNW nad twórczością Menzla, prowadzonej we współpracy z niemieckimi placówkami muzealnymi i archiwami. Zdecydowana większość pokazywanych prac pochodzi ze zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie. **Ogród zdrojowy w Kissingen nocą (III)** został precyzyjnie wybrany i jest niezbędny do uzupełnienia narracji ekspozycji. Obecność tego dzieła na wystawie jest kluczowa do ukazania całokształtu twórczości artysty, który jest mało znany szerszej publiczności w Polsce. Jako taki, będzie wyjątkowo atrakcyjny dla polskiego odbiorcy, a wystawa w MNW jedyną okazją do jego zobaczenia – dzieło na co dzień nie jest dostępne dla zwiedzających, przechowywane w Gabinetie Rycin w Berlinie.

Immunitet jest warunkiem użyczenia rysunku na wystawę, zgłoszonym przez właściciela, Kupferstichkabinett w Berlinie

A.5. DATA I PODPIS WNIOSKODAWCY

1. Data: 20.02.2027	2. ~~dr hab. n.s.~~ Podpis nieszka Lajus, prof. UW Dyrektor
------------------------	--

Muzeum Narodowe w Warszawie

A.6. WYJAŚNIENIA DO ZASTRZEŻEŃ*

--

A.7. DATA I PODPIS WNIOSKODAWCY*

1. Data:	2. Podpis:
----------	------------

*Wypełnia się w przypadku zgłoszenia zastrzeżenia, o którym mowa w art. 31b ust. 3 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach.

Wniosek
o objęcie ochroną prawną rzeczy ruchomej o wartości historycznej, artystycznej lub naukowej, wypożyczanej z zagranicy na wystawę czasową organizowaną na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

ADRESAT

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego
ul. Krakowskie Przedmieście 15/17
00-071 Warszawa

A.1. WNIOSKODAWCA (organizator wystawy)

1. Nazwa i siedziba jednostki organizacyjnej: Muzeum Narodowe w Warszawie	
2. Adres: Aleje Jerozolimskie 3, 00-495 Warszawa	
3. Tytuł wystawy: „Adolph Menzel (1815-1905). Niestrudzony obserwator / Tireless Observer”	
4. Miejsce wystawy: Gmach Główny Muzeum Narodowego w Warszawie	5. Termin rozpoczęcia i zakończenia wystawy: 10.09.2026 – 13.12.2026

A.2. WYPOŻYCZAJĄCY (właściciel lub posiadacz)

1. Imię i nazwisko albo nazwa i siedziba: Kupferstichkabinett, Staatliche Museen zu Berlin
2. Adres: Kupferstichkabinett, Staatliche Museen zu Berlin – Preußischer Kulturbesitz, Matthäikirchplatz 8, 10785 Berlin

A.3. OPIS RZECZY RUCHOMEJ

1. Nazwa lub tytuł: Kurgarten in Kissingen bei Nacht (II) (tłum. na j. pol. <i>Ogród zdrojowy w Kissingen nocą (II)</i> ; tłum. na j. ang. <i>Garden in Kissingen (II)</i>) Nr inw. SZ Menzel N 273	2. Imię i nazwisko autora lub nazwa warsztatu: Adolph Menzel

<p>3. Czas powstania:</p> <p>1886</p>	<p>4. Wymiary, materiał, technika:</p> <p>42,0 x 29,0 cm, ołówek (częściowo rozmazany) na papierze welinowym</p>
<p>5. Opis, w tym cechy charakterystyczne (znaki, sygnatury, napisy itp.):</p> <p>Rysunek wykonany ołówkiem i fiszorkiem (rozcieranie) na papierze welinowym o wymiarach 42 × 29 cm. Jest sygnowany ołówkiem w prawym górnym rogu: Ad.M. Aug.86. Rysunek jest naklejony wszystkimi krawędziami na kartonową sztywną podkładkę (nie ma dostępu do jego verso).</p>	
<p>6. Stan zachowania:</p> <p>Stan dobry, rysunek przymocowany wszystkimi krawędziami arkusza do passe-partout</p>	<p>7. Kraj będący miejscem stałego przechowywania:</p> <p>Republika Federalna Niemiec</p>
<p>7. Krótka historia:</p> <p>Zakupiony w 1906 r. ze spadku Adolpha Menzla do kolekcji rysunków w berlińskiej Nationalgalerie zinwentaryzowany 20 czerwca 1906 r. (pod nr inw. F 889), w 1992 r. przekazany do Gabinetu Rycin Muzeów Państwowych w Berlinie.</p>	
<p>9. Planowany termin wwiezienia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:</p> <p>24.08.2026</p>	<p>10. Planowany termin wywiezienia z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:</p> <p>31.12.2026</p>

A.4. UZASADNIENIE WNIOSKU, w tym istnienia przesłanek, o których mowa w art. 31a ust. 1 pkt 1 i 5 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2012 r. poz. 987 oraz z 2015 r. poz. 1505)

Drugi z trzech monumentalnych studiów przedstawiających ten sam motyw — fragment ogrodu w Kissingen. Powstanie każdego z rysunków dziełi jedynie około 30 minut. Tu obserwujemy budynki i drzewa spowite w całkowitym niemal mroku, na tle jasnego wieczornego nieba. Prawdziwym tematem wszystkich trzech dzieł jest eksploracja przez Menzla szybko zmieniającego się światła późnego popołudnia i wieczoru. Ogród staje się pretekstem do głęboko impresjonistycznego badania atmosfery. Cykl ten jest również mistrzowską lekcją wykorzystania ołówka: momentami subtelnego i precyzyjnego, innym razem odważnego i dynamicznego. Jako całość stanowią one znakomity przykład zdolności Menzla do przekładania koloru — widocznego w kompozycji „Ogród w Kissingen” ze zbiorów MNW — na symfonię czarno-białych wartości tonalnych. Prezentowany rysunek jest tym samym niezbędny do pokazania różnych oblicz impresjonizmu w twórczości Menzla, zarówno wielobarwnego, jak i monochromatycznego.

Wystawa „Adolph Menzel (1815-1905). Niestrudzony obserwator / Tireless observer” będzie pierwszą w historii monograficzną i przekrojową wystawą twórczości Menzla w Polsce. Wystawa oraz jej katalog są ponadto zwieńczeniem kilkuletniej pracy badawczej MNW nad twórczością Menzla, prowadzonej we współpracy z niemieckimi placówkami muzealnymi i archiwami. Zdecydowana większość pokazywanych prac pochodzi ze zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie. **Ogród zdrojowy w Kissingen nocą (II)** został precyzyjnie wybrany i jest niezbędny do uzupełnienia narracji ekspozycji. Obecność tego dzieła na wystawie jest kluczowa do ukazania całokształtu twórczości artysty, który jest mało znany szerszej publiczności w Polsce. Jako taki, będzie wyjątkowo atrakcyjny dla polskiego odbiorcy, a wystawa w MNW jedyną okazją do jego zobaczenia – dzieło na co dzień nie jest dostępne dla zwiedzających, przechowywane w Gabinetcie Rycin w Berlinie. Jako taki, będzie wyjątkowo atrakcyjny dla polskiego odbiorcy, a wystawa w MNW jedyną okazją do jego zobaczenia – dzieło na co dzień nie jest dostępne dla zwiedzających, przechowywane w Gabinetcie Rycin w Berlinie.

Immunitet jest warunkiem użyczenia rysunku na wystawę, zgłoszonym przez właściciela, Kupferstichkabinett w Berlinie.

A.5. DATA I PODPIS WNIOSKODAWCY

1. Data:

20.02.2027

2. Podpis: dr hab. Agnieszka Lajus, prof. UW

Dyrektor
Muzeum Narodowe w Warszawie

A.6. WYJAŚNIENIA DO ZASTRZEŻEŃ*

A.7. DATA I PODPIS WNIOSKODAWCY*

1. Data:

2. Podpis:

*Wypełnia się w przypadku zgłoszenia zastrzeżenia, o którym mowa w art. 31b ust. 3 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach.

Wniosek
o objęcie ochroną prawną rzeczy ruchomej o wartości historycznej, artystycznej lub naukowej,
wypożyczanej z zagranicy na wystawę czasową organizowaną na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

ADRESAT

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego
ul. Krakowskie Przedmieście 15/17
00-071 Warszawa

A.1. WNIOSKODAWCA (organizator wystawy)

1. Nazwa i siedziba jednostki organizacyjnej: Muzeum Narodowe w Warszawie	
2. Adres: Aleje Jerozolimskie 3, 00-495 Warszawa	
3. Tytuł wystawy: „Adolph Menzel (1815-1905). Niestrudzony obserwator / Tireless Observer”	
4. Miejsce wystawy: Gmach Główny Muzeum Narodowego w Warszawie	5. Termin rozpoczęcia i zakończenia wystawy: 10.09.2026 – 13.12.2026

A.2. WYPOŻYCZAJĄCY (właściciel lub posiadacz)

1. Imię i nazwisko albo nazwa i siedziba: Kupferstichkabinett, Staatliche Museen zu Berlin
2. Adres: Kupferstichkabinett, Staatliche Museen zu Berlin – Preußischer Kulturbesitz, Matthäikirchplatz 8, 10785 Berlin

A.3. OPIS RZECZY RUCHOMEJ

1. Nazwa lub tytuł: Schmiede in Gastein (tłum. na j. pol. <i>Kuźnia w Gastein</i> ; tłum. na j. ang. <i>Interior of the Forge in Hofgastein</i>) Nr inw. SZ Menzel Nr. 1716	2. Imię i nazwisko autora lub nazwa warsztatu: Adolph Menzel

<p>3. Czas powstania:</p> <p>1879</p>	<p>4. Wymiary, materiał, technika:</p> <p>42,0 x 28,9 cm, akwarela i gwasz, częściowo przetarte i porysowane, na szkicu ołówkiem, częściowo zaakcentowane przezroczystą powłoką, na papierze welinowym</p>
<p>5. Opis, w tym cechy charakterystyczne (znaki, sygnatury, napisy itp.):</p> <p>Rysunek wykonany jest akwarelą i gwaszem na zarysie ołówkiem, na papierze welinowym o wymiarach 42 × 28,9 cm. Jest sygnowany u dołu, pędzlem w tonie szarym: <i>Ad. Menzel 79</i>. Rysunek jest naklejony wszystkimi krawędziami na kartonową sztywną podkładkę (nie ma dostępu do jego verso).</p>	
<p>6. Stan zachowania:</p> <p>Dobry, niewielkie spękania w warstwie malarskiej, rysunek przymocowany wszystkimi krawędziami arkusza do passe-partout.</p>	<p>7. Kraj będący miejscem stałego przechowywania:</p> <p>Republika Federalna Niemiec</p>
<p>7. Krótka historia:</p> <p>Nabyty bezpośrednio od artysty w 1880 r. (zinventoryzowany w 1881 r.), za pośrednictwem handlarza dzieł sztuki R[udolpha] Wagnera, do kolekcji rysunków w Galerii Narodowej; od 1934 jako depozyt w byłej Kancelarii Rzeszy, od 1945 zaliczany do strat wojennych; w 2006 r. odzyskany dla Gabinetu Rycin.</p>	
<p>9. Planowany termin wwiezienia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:</p> <p>24.08.2026</p>	<p>10. Planowany termin wywiezienia z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:</p> <p>31.12.2026</p>

A.4. UZASADNIENIE WNIOSKU, w tym istnienia przesłanek, o których mowa w art. 31a ust. 1 pkt 1 i 5 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2012 r. poz. 987 oraz z 2015 r. poz. 1505)

Kompozycja ta pozwala na wgląd w świat ciężko pracujących mężczyzn. Menzel uchwycił kuźnię z niezwykłą szczegółowością, umiejętnie wykorzystując światło do wydobycia postaci z mrocznego wnętrza. Zaprezentowanie szkicu przygotowawczego, przechowywanego w MNW „Studium ramienia kowala”, obok gotowego dzieła, pozwoli zilustrować proces twórczy Menzla podczas pracy nad tak złożoną kompozycją.

Wystawa „Adolph Menzel (1815-1905). Niestrudzony obserwator / Tireless observer” będzie pierwszą w historii monograficzną i przekrojową wystawą twórczości Menzla w Polsce. Wystawa oraz jej katalog są ponadto zwieńczeniem kilkuletniej pracy badawczej MNW nad twórczością Menzla, prowadzonej we współpracy z niemieckimi placówkami muzealnymi i archiwami. Zdecydowana większość pokazywanych prac pochodzi ze zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie. **Kuźnia w Gastein** została precyzyjnie wybrana i jest niezbędna do uzupełnienia narracji ekspozycji. Obecność tego dzieła na wystawie jest kluczowa do ukazania całokształtu twórczości artysty, który jest mało znany szerszej publiczności w Polsce. Jako taki, będzie wyjątkowo atrakcyjny dla polskiego odbiorcy, a wystawa w MNW jedyną okazją do jego zobaczenia – dzieło na co dzień nie jest dostępne dla zwiedzających, przechowywane w Gabinetie Rycin w Berlinie.

Immunitet jest warunkiem użyczenia rysunku na wystawę, zgłoszonym przez właściciela, Kupferstichkabinett w Berlinie.

A.5. DATA I PODPIS WNIOSKODAWCY

1. Data: 20.02.2027	2. Podpis: dr hab. Agnieszka Lajus, prof. UW Dyrektor
------------------------	---

Muzeum Narodowe w Warszawie

A.6. WYJAŚNIENIA DO ZASTRZEŻEŃ*

--

A.7. DATA I PODPIS WNIOSKODAWCY*

1. Data:	2. Podpis:
----------	------------

*Wypełnia się w przypadku zgłoszenia zastrzeżenia, o którym mowa w art. 31b ust. 3 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach.

Wniosek
o objęcie ochroną prawną rzeczy ruchomej o wartości historycznej, artystycznej lub naukowej,
wypożyczanej z zagranicy na wystawę czasową organizowaną na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

ADRESAT

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego
ul. Krakowskie Przedmieście 15/17
00-071 Warszawa

A.1. WNIOSKODAWCA (organizator wystawy)

1. Nazwa i siedziba jednostki organizacyjnej: Muzeum Narodowe w Warszawie	
2. Adres: Aleje Jerozolimskie 3, 00-495 Warszawa	
3. Tytuł wystawy: „Adolph Menzel (1815-1905). Niestrudzony obserwator / Tireless Observer”	
4. Miejsce wystawy: Gmach Główny Muzeum Narodowego w Warszawie	5. Termin rozpoczęcia i zakończenia wystawy: 10.09.2026 – 13.12.2026

A.2. WYPOŻYCZAJĄCY (właściciel lub posiadacz)

1. Imię i nazwisko albo nazwa i siedziba: Kupferstichkabinett, Staatliche Museen zu Berlin
2. Adres: Kupferstichkabinett, Staatliche Museen zu Berlin – Preußischer Kulturbesitz, Matthäikirchplatz 8, 10785 Berlin

A.3. OPIS RZECZY RUCHOMEJ

1. Nazwa lub tytuł: In der Ruine, ein Herr und eine Dame blicken zu einem großen Loch im Gewölbe empor (tłum. na j. pol. <i>W ruinach, mężczyzna i kobieta spoglądają w górę na wielką dziurę w sklepieniu</i> ; tłum. na j. ang. <i>Tourists Among the Ruins</i>) Nr inw. SZ Menzel N 4469	2. Imię i nazwisko autora lub nazwa warsztatu: Adolph Menzel

<p>3. Czas powstania:</p> <p>Po 1880</p>	<p>4. Wymiary, materiał, technika:</p> <p>37,1 x 26,5 cm, akwarela i gwasz, częściowo przetarte i porysowane, na szkicu ołówkiem, częściowo zaakcentowane przezroczystą powłoką, na papierze welinowym</p>
<p>5. Opis, w tym cechy charakterystyczne (znaki, sygnatury, napisy itp.):</p> <p>Rysunek wykonany jest akwarelą i gwaszem podrysowanych ołówkiem, miejscowo widoczne są również naniesione przez artystę przetarcia i zadrapania. Niektóre fragmenty pokryte są transparentną powłoką. Całość jest wykonana na papierze welinowym o wymiarach 37,1 × 26,5 cm. Rysunek jest naklejony wszystkimi krawędziami na kartonową sztywną podkładkę (nie ma dostępu do jego verso).</p>	
<p>6. Stan zachowania:</p> <p>Stan dobry, rysunek przymocowany wszystkimi krawędziami arkusza do passe-partout</p>	<p>7. Kraj będący miejscem stałego przechowywania:</p> <p>Republika Federalna Niemiec</p>
<p>7. Krótka historia:</p> <p>Zakupiony w 1906 r. ze spadku Adolpha Menzla do kolekcji rysunków w berlińskiej Galerii Narodowej zinwentaryzowany 20 czerwca 1906 r. (pod nr inw. F 889), w 1992 r. przekazany do Gabinetu Rycin Muzeów Państwowych w Berlinie.</p>	
<p>9. Planowany termin wwiezienia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:</p> <p>24.08.2026</p>	<p>10. Planowany termin wywiezienia z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:</p> <p>31.12.2026</p>

A.4. UZASADNIENIE WNIOSKU, w tym istnienia przesłanek, o których mowa w art. 31a ust. 1 pkt 1 i 5 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2012 r. poz. 987 oraz z 2015 r. poz. 1505)

Kompozycja ta stanowi przykład mistrzostwa Menzla w posługiwaniu się techniką akwareli. Co istotne, trzy postacie turystów — będące głównym punktem obrazu — pozostały niedokończone, co dodaje dziełu głębi interpretacyjnej. W zbiorach MNW zachowało się „Studium mężczyzny z parasolem”, szkic przygotowawczy do centralnej postaci. Zestawienie obu tych dzieł oferuje cenny wgląd w metodę pracy Menzla. Stanowi także akcent osobisty, odzwierciedlający jego trwającą całe życie pasję do podróżowania

Wystawa „Adolph Menzel (1815-1905). Niestrudzony obserwator / Tireless observer” będzie pierwszą w historii monograficzną i przekrojową wystawą twórczości Menzla w Polsce. Wystawa oraz jej katalog są ponadto zwieńczeniem kilkuletniej pracy badawczej MNW nad twórczością Menzla, prowadzonej we współpracy z niemieckimi placówkami muzealnymi i archiwami. Zdecydowana większość pokazywanych prac pochodzi ze zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie. **W ruinach, mężczyzna i kobieta patrzą w górę na wielką dziurę w sklepieniu** to rysunek, który został precyzyjnie wybrany i jest niezbędny do uzupełnienia narracji ekspozycji. Obecność tego dzieła na wystawie jest kluczowa do ukazania całokształtu twórczości artysty, który jest mało znany szerszej publiczności w Polsce. Jako taki, będzie wyjątkowo atrakcyjny dla polskiego odbiorcy, a wystawa w MNW jedyną okazją do jego zobaczenia – dzieło na co dzień nie jest dostępne dla zwiedzających, przechowywane w Gabinecie Rycin w Berlinie.

Immunitet jest warunkiem użyczenia rysunku na wystawę, zgłoszonym przez właściciela, Kupferstichkabinett w Berlinie.

A.5. DATA I PODPIS WNIOSKODAWCY

1. Data: 20.02.2027	2. Podpis: dr hab. Agnieszka Lajus, prof. UW Dyrektor Muzeum Narodowe w Warszawie
------------------------	--

A.6. WYJAŚNIENIA DO ZASTRZEŻEŃ*

--

A.7. DATA I PODPIS WNIOSKODAWCY*

1. Data:	2. Podpis:
----------	------------

*Wypełnia się w przypadku zgłoszenia zastrzeżenia, o którym mowa w art. 31b ust. 3 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach.